

Datum 2022-05-24

Informationsklass

Ej klassad

Diariennr (åberopas)

Polismyndigheten
LPO Södermalm

Skrivelse angående ett utvidgat alkoholförbud för parkområdena på västra Södermalm

Lokalpolisområde Södermalm (härefter LPO Södermalm), förordar ett förbud mot att förtära alkohol mellan midnatt och 14:00, i Tantolunden respektive Drakenbergsparken.

Denna skrivelsen redogör för; situationen i parkområdet över tid liksom det arbete LPO Södermalm förlagt till området, invånarnas upplevda problem kopplade till platsen samt Polisens möjligheter att verka med ett utvidgat alkoholförbud.

Sammanfattning

Missbrukets konsekvenser är påtagliga på västra Södermalm med; Tantolunden, Tantoberget och Drakenbergsparken. Området är drabbat av brott och ordningsstörningar. De kan främst kopplas till den stora gruppen individer med missbruksproblematik som uppehåller sig på platsen.

LPO Södermalm fördelar stora resurser till området genom ingripanden, utredande och brottsförebyggande arbete.

Det är tillåtet att dricka alkohol i parkområdet under merparten av dygnet. LPO Södermalm bedömer att det är den enskilt största påverkansfaktorn för problematiken i området.

Med ett utvidgat alkoholförbud bedöms LPO Södermalms möjligheter att effektivt motverka problematiken i området öka avsevärt.

2022-05-24

Södermalm – en övergripande polisiär orientering

I LPO Södermalm hittas tre områden klassade som öppen drogsцен¹; Maria-kvarteren och centrala- respektive västra Södermalm.

Missbrukets konsekvenser är tydliga i de tre områdena. Påverkade personer är synliga i gatubilden. Utöver hantering av narkotika är tillgrepps- och våldsbrott kopplade till personer med missbruksproblematik vanligt förekommande. Detsamma gäller ordningsstörningar av olika slag.

Stora delar av Stockholmsregionens missbruksrelaterade verksamhet är förlagd till Södermalm. I stadsdelen hittas ett kluster av kliniker, boenden, mottagningar. Civilsamhällets organisationer som riktar sig till personer med missbruksproblem har etablerat sig på Södermalm. De bedriver omfattande verksamhet i området.

De tre öppna drogsценerna är LPO Södermalms strategiska fokusområden. Över tid läggs stora delar av LPO Södermalms resurser på brottsförebyggande, ingripande och utredande verksamhet kopplat till platserna.

Skrivelsens geografiska avgränsningar

Med Tantolunden och Drakenbergsparken avses området som omfattas av förordnande för ordningsvakter enligt §3 LOV, se karta sidan 2 i bilagan.

I de fall ett utvidgat område avses anges platsen.

Statistisk bild för Tantolunden och Drakenbergsparken

Bilagan med en statistisk bild över Tantolunden och Drakenbergsparken speglar tidsperioden 2017 – 2022.

Med händelserapport (HR), avses de rapporter som poliser på fältet upprättar genom ledningscentralen då de företar en åtgärd eller larmas till ett ärende. Det kan avse hanteringen av brott liksom bevakning, omhändertagande av berusade personer eller kontroller av olika slag.

Av praktiska skäl upprättar inte poliser på fältet en händelserapport för varje åtgärd eller kontroll. Antalet händelser är därmed fler än statistiken indikerar.

Brottsstatistiken redovisar antalet brott i signifikanta kategorier för området; narkotikabrott av olika karaktär, våldsbrott och skadegörelse genom klotter, är några av dessa.

¹ Definition öppen drogsцен: En geografisk, bestående plats där bruk och försäljning av narkotika sker offentligt och uppfattas som problematisk av myndigheter och/eller allmänhet. Polisregion Stockholm kartläggning av öppna drogsцен 2021.

2022-05-24

Covid19-pandemin hade liten påverkan på antalet brott och händelserapporter i området. I andra delar av LPO Södermalm har brotten i allmänhet varit vikande under perioden.

Av systemtekniska skäl kan koordinaterna som ligger till grund för så kallade *heat maps* vara något missvisande. Brotten hopar sig därmed på specifika punkter, se sidan 6 i bilagan.

Parkområdena på västra Södermalm

Tantolunden och Drakenbergsparken är ett välkänt grönområde på västra Södermalm. I området hittas kolonilotter, lekplats, restaurang, badplats, strandpromenad, minigolfbana, utomhusgym och andra verksamheter som riktar sig till allmänheten.

Såväl Södermalmsbor som besökare lockas till platsen. Tidvis uppehåller sig många barn och ungdomar i området.

Området vars norra sida kantas av bostäder ligger i anslutning till Hornstull med tunnelbanestation, galleria, Systembolag och Frälsningsarméns verksamhet. Den senare riktar sig främst till personer med missbruksproblematik. En bro förenar området med den angränsande stadsdelen Liljeholmen.

Problematik kopplad till parkområdet på västra Södermalm

I Tantolunden och Drakenbergsparken råder alkoholförbud mellan midnatt och sju på morgonen. Övrig tid är det tillåtet att dricka alkohol i parkerna.

Västra Södermalm med Tantolunden och Drakenbergsparken är en sedan länge etablerad öppen drogscen. Det sker narkotikaförsäljning i området, narkotikabruk sker inte sällan öppet². Akuta sjukdomsfall med anledning av överdosering av narkotika förekommer.

Det uppehåller sig många personer med missbruksproblem i området. Majoriteten bedöms vara blandmissbrukare. Alkohol blandas främst med cannabis och narkotikaklassade läkemedel. Andra berusningsmedel förekommer.

Missbrukets konsekvenser är påtagliga i området. Med konsekvenser avses; vålds- och fridsbrott, ordningsstörningar av olika slag och tillgreppsbrott. De senare finansierar i hög grad narkotikahanteringen³.

² Underrättelsebild LPO Södermalm, Underrättelseenheten PO Stockholm U566/21, s. 4.

³ Underrättelsebild LPO Södermalm, Underrättelseenheten PO Stockholm U566/21, s. 5 - 6.

2022-05-24

Problematiken i Tantolunden och Drakenbergsparken är säsongsbetonad. Tyngdpunkten ligger på vår och sommar. Problematiken är dock påfallande oberoende av väderlek och avstannar först med vintern.

Gruppen med missbruksproblematik rör sig mellan olika platser på västra Södermalm liksom stadsdelen i övrigt samt till Liljeholmen.

LPO Södermalm bedömer att en stor del av den missbruksrelaterade problematiken på västra Södermalm härrör från Tantolunden och Drakenbergsparken.

Missbruksproblematikens påverkan på boende i området

Tantolunden och Drakenbergsparken ligger i stadsdelsområdet Södra Högalid, i direkt anslutning till Mellersta Högalid. Det är i det senare stadsdelsområdet bostäderna i anslutning till parkerna återfinns.

Boende i området upplever missbrukets konsekvenser som ett problem.

I Polisens årliga trygghetsmätning svarar stadens invånare på en rad frågor angående problem de upplever i sitt bostadsområde eller i nära anslutning till detta. Polisregion Stockholms trygghetsmätning har hittills genomförts vid två tillfällen; 2020 respektive 2021⁴.

De redovisade svaren visar andelen av de boende som svarat ”Ja, i stor utsträckning.”, eller ”Ja, i liten utsträckning.”, i undersökningen 2021. Genomsnittet för Polisregion Stockholm redovisas.

Berusade personer som stör ordning

Mellersta Högalid 67%

Polisregion Stockholm: 22%

Narkotikamissbrukare på offentliga platser

Mellersta Högalid 69%

Polisregion Stockholm 22%

Narkotikahandel som sker öppet på gata eller torg

Mellersta Högalid 46%

Polisregion Stockholm 21%

Folk som bråkar och slåss utomhus

Mellersta Högalid 33%

Polisregion Stockholm 15%

Grupper och individer kopplade till problematiken i området

⁴ Polisregion Stockholms trygghetsmätning 2021; antal respondenter i Stockholmsregionen 52 681, antal respondenter i Mellersta Högalid 116.

2022-05-24

Ordningsstörningar och brott i Tantolunden och Drakenbergsparken kan främst kopplas till den stora gruppen med missbruksproblem som uppehåller sig på platsen.

Enskilda individer befinner sig dagligdags i området, inte sällan under stora delar av dygnet. Grupperingar uppstår.

LPO Södermalm genomför årligen en genomlysning av Tantolunden och Drakenbergsparken och de personer som i hög grad bidrar till områdets problematik. De tongivande individerna bildar en gruppering⁵. Anpassade åtgärder riktas mot dem. Såväl polis på fältet som utredningsenheter genomför åtgärderna. Förundersökningar riktade mot individer i gruppen prioriteras.

Tjugofyra personer som över tid varit tongivande i områdets problematik beaktades inför arbetet under 2022. Samtliga är män. Två av dem är mantalsskrivna på Södermalm. Övriga bor i andra delar av Stockholm eller saknar hemvist. En av männen är skriven i en annan del av landet.

Samtliga i grupperingen är missbrukare och dömda för brott. De tjugofyra männen var sammanlagt dömda för 708 brott av olika karaktär. Flera av dem var frihetsberövade vid tiden för Södermalmspolisens genomlysning, februari 2022. Två av männen omhändertogs vid ett stort antal tillfällen på grund av sin berusning under 2021; 36 respektive 46 tillfällen. Enstaka individer har nätverkskriminella kopplingar.

Situationen i området påverkas i hög grad av andra individer och löst sammansatta gruppering. I undantagsfall är dessa individer mantalsskrivna på Södermalm

Effektiv Samverkan i Hornstull

Under 2020, försämrades situationen på västra Södermalm. Brott och ordningsstörningar eskalerade alternativt var fortsatt på hög nivå, Covid-19-pandemin till trots. Narkotikahanteringen i området ökade⁶.

LPO Södermalm tog initiativ till en ny samverkansform för att motverka problematiken.

Effektiv Samverkan i Hornstull (ESH), sjsattes i mars 2021. LPO Södermalm, Södermalms stadsdelsförvaltning och de två tongivande fastighetsägarna i området; SEB respektive Bonnier Fastigheter, deltar i samverkansformen.

ESH genomför situationell prevention på lång och kort sikt. Mötesfrekvensen är hög. ESH är en del i den lokala samverkansöverenskommelsen mel-

⁵ Underrättelsebild LPO Södermalm, Underrättelseenheten PO Stockholm U566/21, s. 5.

⁶ Underrättelsebild LPO Södermalm, Underrättelseenheten PO Stockholm U566/21, s. 5.

2022-05-24

lan Södermalmspolisen och Södermalms stadsdelsförvaltning. Erfarenheter och resultat är positiva.

LPO Södermalms verksamhet i Tantolunden och Drakenbergsparken

Behovet av polisiära åtgärder i Tantolunden och Drakenbergsparken har varit stort under lång tid.

LPO Södermalm har därmed förlagt stora resurser och mycket tid i området, främst under perioden mars till september. Mellan juni och augusti pågår arbetet under stora delar av dygnet med varierande intensitet.

Det polisiära arbetet sker i form av ingripanden vid brott och ordningsstörningar och genom kontinuerliga brottsförebyggande åtgärder så som; linjepatrullering med avvisingar, avvissanden, omhändertaganden och trygghetsskapande närvaro.

Arbetet genomförs av LPO Södermalms områdespoliser, ingripandeenheter och i förekommande fall av andra enheter från polisområdet. Arbetet sker företrädesvis i uniform. Delar av verksamheten genomförs av civilklädd polis.

LPO Södermalms arbete sker i samverkan med Stadens mobila ordningsvakter. Tantolunden, Tantoberget och Drakenbergsparken omfattas av förordnanden för ordningsvakter att verka enligt § 3 Lagen om ordningsvakter.

LPO Södermalm har föreslagit Södermalms stadsdelsnämnd att beakta ett införande av den så kallade Malmömodellen i Tantolunden och Drakenbergsparken. Förslaget lades fram 2015 och avvisades 2021⁷.

Södermalmspolisens investerade resurser i Tantolunden och Drakenbergsparken

Med befintliga polisiära rapporteringssystem och benägenheten att använda dem är det svårt att precist kvantifiera den tid och resurs som LPO Södermalm investerar i området⁸.

Med den förvärrade situationen på västra Södermalm under senare delen av 2020, ökade den polisiära närvaron i området.

⁷ Med Malmömodellen är det tillåtet att dricka alkohol på allmän plats under förutsättning att det inte innebär olägenhet. Polis kan agera inom ramen för Polislagen och genom förverkande av alkohol då olägenhet uppkommer. Malmömodellen är etablerad i staden som givit den dess namn.

⁸ För närmare beskrivning se rubriken Statistisk bild, s. 2 i detta dokument.

2022-05-24

Narkotikabrott av olika karaktär är i allt väsentligt ett upptäcktsbrott vilket kräver aktiv närvaro genom spaning, kontroller och ingripanden. Narkotikabrott är därmed en rudimentär indikator på polisiär verksamhet i ett område.

Narkotikabrott⁹ på västra Södermalm:

2019: 209 ärenden

2020: 213 ärenden

2021: 333 ärenden

LPO Södermalm bedömer att problematiken på västra Södermalm med Tantolunden och Drakenbergsparken påverkar lokalpolisområdets förmåga att verka brottsförebyggande på andra prioriterade platser i stadsdelen.

Effekter av ett utvidgat alkoholförbud

Ett utvidgat alkoholförbud är en proaktiv åtgärd. Förändrade tider för alkoholförtäring möjliggör effektivt, riktat arbete mot gruppen med missbruksproblematik. De senare etablerar sig tidigt i området för att dricka alkohol. Åtgärden bedöms ha positiv påverkan på brott och ordningsstörningar under hela dygnet.

Det uppstår överflyttningseffekter då fokuserade åtgärder riktas mot en problematisk plats. De kan vara såväl positiva som negativa. Med de senare sprids brott och ordningsstörningar till närbelägna områden. Med positiva överflyttningseffekter reduceras problematiken även i anslutning till platsen som är föremål för åtgärderna.

Vid ett utvidgat alkoholförbud i Tantolunden och Drakenbergsparken kommer den polisiära effekten öka på platsen. Problematiska individer kommer sannolikt söka sig till andra områden.

Kriminologisk forskning¹⁰ visar att med riktade, fokuserade åtgärder mot en plats tenderar de positiva effekterna även påverka angränsande områden. Det sker i högre grad än spridning av problemen.

Det råder alkoholförbud i Södermalms övriga två öppna drogscener; Maria kvarteren och centrala Södermalm. Ordningstvakter har förordnande att verka i bägge områdena. Det finns därmed förutsättningar för att motverka eventuella negativa överflyttningseffekter i andra etablerade drogscener i stadsdelen.

Vid ett utvidgat alkoholförbud i parkområdena på västra Södermalm kommer LPO Södermalm inleda en riktad samverkan med Lokalpolisområde

⁹ Avser brotten: eget bruk, innehav samt förvärv i överlåtelsesyfte.

¹⁰ Se: Anthony A. Braga et al. (2019) Hot spots policing and crime reduction: an update of an ongoing systematic review and meta-analysis.

2022-05-24

Skärholmen för att motverka eventuella negativa överflyttningseffekter i Liljeholmen.

Bedömning

LPO Södermalm har över tid verkat på västra Södermalm, såväl genom ingripanden som brottsförebyggande arbete. Strukturerat brottsförebyggande arbete sker i samverkan med Södermalms stadsdelsförvaltning och aktörer från civilsamhället.

Tantolunden och Drakenbergsparken attraherar med ett snävt tilltaget alkoholförbud mellan midnatt och 07. Det är främst gruppen personer med missbruksproblematik som tidigt etablerar sig på platsen. Södermalmspolisen har därmed begränsade möjligheter att dämpa den missbruksrelaterade problematiken i området.

LPO Södermalm bedömer att ett utvidgat alkoholförbud; från midnatt till 14:00, skulle göra det möjligt att effektivt dämpa missbrukets konsekvenser i området genom åtgärder inom ramen för Polislagen och förverkande av alkohol.

Anna Lindqvist
Lokalpolisområdeschef Södermalm